

Jan Czempas

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Finansów i Ubezpieczeń
Katedra Inwestycji i Nieruchomości
jan.czempas@ue.katowice.pl

DYSPROPORCJE DOCHODÓW I SKŁONNOŚCI DO INWESTOWANIA (NA PRZYKŁADZIE GMIN I POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO)

Streszczenie: W artykule starano się ocenić stopień zróżnicowania gmin i powiatów województwa śląskiego ze względu na poziom ich dochodów ogółem, dochodów własnych oraz wydatków majątkowych. Jako miernik dysproporcji zastosowano współczynnik Giniego. Na podstawie danych z lat 2006-2015 wykazano, że tylko w przypadku wydatków poniesionych na inwestycje można mówić o dużych kontrastach.

Słowa kluczowe: gminy, dysproporcje dochodowe, współczynnik Giniego.

JEL Classification: G23, H10, H20, H71, H73.

Wprowadzenie

Problematyka nierówności oraz metod ich pomiaru stała się ważnym tematem debat publicznych. Rośnie też świadomość faktu, że powiększająca się koncentracja dochodów jednostek samorządu terytorialnego, a w ślad za tym możliwość inwestowania, jest zarówno poważnym zagrożeniem, jak też szansą dla ich rozwoju oraz możliwości zaspokajania przez nie potrzeb społeczności lokalnej [Jeż, 2014].

Samorząd terytorialny stanowi silny filar Rzeczypospolitej, ale istnieją zjawiska i procesy, które niekorzystnie wpływają na funkcjonowanie jednostek samorządu. Autor uznaje, że takim czynnikiem mogą być nadmierne kontrasty

kondycji finansowej oraz skłonności do inwestowania gmin i powiatów. Celem opracowania jest rozpoznanie poziomu zróżnicowania wydatków inwestycyjnych w układzie czasowo-przestrzennym w gminach i powiatach województwa śląskiego z wykorzystaniem narzędzia statystycznego, jakim jest współczynnik Giniego. Wiedza ta może posłużyć władzom samorządowym regionu do oceny skuteczności zastosowanych w przeszłości instrumentów rozwoju, a także do oceny zasadności kontynuowania dotychczasowej strategii rozwoju. Może być również punktem wyjścia do dalszych działań mających na celu zmniejszenie istniejących dysproporcji wewnątrzregionalnych.

Przeprowadzone badania dotyczą lat 2006-2015. Wykorzystano w nich dane udostępnione przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Katowicach.

1. Nierówności społeczne – uwagi ogólne

Mają niewątpliwie rację Maria Jarosz i Marek W. Kozak [2015], gdy piszą: „Polska XXI wieku to kraj rosnących nierówności. Materialnych, społecznych, edukacyjnych, politycznych czy etnicznych. I wielu innych, wśród których ważne są również zróżnicowania regionalne. Chodzi tu nie tylko o dysproporcje między najlepiej i najslabiej rozwijającymi się województwami, ale też wewnątrz województwa na poziomie lokalnym, gdzie różnice są lepiej widoczne”. Można nawet mówić o oczywistej asymetrii dobrobytu ekonomicznego lokalnych społeczeństw, różnych wymiarów jakości życia: dobrobytu materialnego, kapitału społecznego, poziomu cywilizacyjnego, dobrostanu społecznego, fizycznego i psychicznego, stresu życiowego oraz patologii.

Istotą nierówności w społeczeństwie jest zróżnicowany dostęp jednostek oraz grup społecznych do zasobów materialnych i niematerialnych. Rozwarstwienie jest nieuniknione, jednak po przekroczeniu pewnego poziomu sprawia, że społeczeństwo staje się dysfunkcjonalne. Nierówności są bowiem związane bezpośrednio ze skalą ubóstwa i pociągają za sobą rozmaite problemy społeczne. Nierówności dochodowe mają wielorakie znaczenie dla spójności społeczno-gospodarczej, a ich zmniejszanie jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed Polską [Bartak, 2014]. Nierówność społeczna oznacza taki stan, w którym jednostka lub grupa społeczna korzysta w większym stopniu niż inni z przywilejów, a także dóbr będących przedmiotem powszechnych aspiracji, takich jak praca i dochód, dostęp do efektywnej służby zdrowia, edukacji czy kultury [Hadaj, 2017].

Za nadmierną koncentrację bogactwa odpowiadają nie tylko rozpiętości dochodów, lecz i to, co odziedziczono. Wszędzie w rozwiniętym świecie działa tzw. zasada św. Mateusza, zwana czasem uniwersalnym prawem kapitalizmu, która mówi, że tym, co mają, będzie jeszcze dodane [Woś, 2017]. Działanie tej zasady można również dostrzec, gdy analizujemy sytuację finansową jednostek samorządu terytorialnego (JST): aplikować o środki unijne może jedynie ten podmiot, którego stać na wkład własny – uboższych JST, spinających coroczny budżet z dużym trudem, nie stać na odłożenie środków na własny udział finansowy; jedyną możliwością jest pozyskanie komercyjnych środków zewnętrznych. Bogatsze gminy, jako bardziej wiarygodny kredytobiorca, pozyskują środki na lepszych warunkach niż gminy w trudnej sytuacji dochodowej, mogą angażować droższych specjalistów, którzy, w ich imieniu, negocjują te warunki itp.

Nierówności w każdym ujęciu, także terytorialnym, są zjawiskiem o wysoce zróżnicowanych przyczynach i skutkach – jedne są przyczynami, inne skutkami procesów rozwojowych. W sytuacji narastania nierówności pojawia się konieczność pilnego wprowadzenia w życie takich priorytetów polityki mającej na celu zmniejszanie się dysproporcji, jak: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (poprzez ułatwiony, równomierny dostęp do podstawowych dóbr i usług edukacyjnych i w ochronie zdrowia, czyli dwóch podstawowych komponentów kapitału ludzkiego), podniesienie rangi rodziny, zapobieganie migracji zarobkowej, usprawnianie systemu instytucjonalnego.

Pojawiają się pytania: Jaki jest dopuszczalny poziom nierówności w układzie terytorialnym? Jakie są zasadnicze bariery ich przewycięzania? Jakie są naturalne źródła powstawania nierówności i jakie są ich społeczne skutki? Czy ewentualny proces wzrostu dysproporcji majątkowych i polaryzacja dochodów zagrażają stabilizacji społeczeństwa? Czy nie przyczyniają się one do efektów, które szkodzą gospodarce? Jak dzielone są między JST owoce wzrostu gospodarczego i jak ten podział determinuje ich szanse na ich względnie zrównoważony rozwój?

2. Miary nierówności – uwagi ogólne

Do oceny stopnia dysproporcji i zdywersyfikowania badanej zbiorowości są potrzebne komplementarne, empiryczne metody badawcze, zarówno ilościowe, jak i jakościowe, pozwalające wykryć prawidłowości zachowania jednostek [Kukuła i Strojny, 2006; Kola-Bezka, 2012; Strojny, 2012; Pałka i Brambert, 2013; Frejtag-Mika i Sieradzka, 2014]. Istnieje wiele różnych miar i rozwiązań,

jednak żadna nie jest idealna. Wybór miary jest uzależniony od celu badania [Zwiech, 2013]. Za najbardziej przystępną uważa się współczynnik G, Giniego, chociaż od połowy lat dziewięćdziesiątych popularność zyskały także miary oparte na relacjach decylogowych, kwintylogowych oraz kwartylogowych. Ważnymi miarami opisu nierówności dochodów są także miary zmienności (w tym odchylenie standardowe i współczynnik zmienności), wariancja logarytmu dochodów, miara nierówności Schutza, Atkinsona, miary nierówności Eleto i Frigyesa, współczynnik Theila, Herfindahla-Hirschmana, Hoovera, Robin Hooda oraz mierniki oparte na zasadzie porównywania skrajnych części rozkładu [Steczowski i Zeliaś, 1981; Strahl, 2000; Salamaga 2009; Kot i in., 2004; Chybalski, 2005; Radziukiewicz, 2006; Sączewska-Piotrowska, 2006; Herczyński i Świńska-Gorzelać, 2012].

W niniejszym opracowaniu skorzystano jedynie ze współczynnika Giniego [Bochniak i in., 2004; Panek, 2014; Stiglitz, 2013; Вахович і Табалова, 2012; Беновська і Павлова, 2014; Kołodko, 2013; Raczkowska, 2015; Bartak, 2014; Peters, 2003]. Aby móc ocenić, czy poziom nierówności określony za pomocą tej miary, np. dla danego kraju, jest niski, średni czy wysoki, należy zastosować skalę relatywną, czyli porównać daną wysokość współczynnika dla różnych krajów lub odnieść ją dla danego kraju do wartości z przeszłości, z jego pomocą można bowiem ocenić poziom koncentracji w przestrzeni obiektów i w czasie [Kurowska, 2011]. Współczynnik G przyjmuje wartości z przedziału [0,1], choć w rzeczywistości społeczno-gospodarczej zazwyczaj kształtuje się w granicach od 0,2 do 0,6. Wartość zbliżona do 0 obrazuje równomierny (egalitarny) rozkład dochodów, a zbliżona do 1 – nierównomierny. Wzrost wartości współczynnika wskazuje więc na zwiększanie się nierówności dochodowych. Nie daje on informacji o poziomie dochodu, a jedynie o stopniu koncentracji; dwa kraje mogą mieć identyczny poziom współczynnika G, ale różnić się będą bogactwem; mierzy on bowiem nie tylko rozkład dochodów, ale także rozkład bogactwa i odziedziczonych zasobów [Mussard i in., 2002]¹.

3. Terytorialne przejawy zróżnicowania dochodów budżetowych i skłonności do inwestowania

Zagadnienia dotyczące szeroko rozumianych nierówności społecznych mają niemal bezpośrednio odniesienie do nierówności dochodowych, a w ślad za tym – dysproporcji w możliwościach inwestowania w ujęciu terytorialnym

¹ Tamże propozycje wielowymiarowego badania koncentracji, w tym wewnątrzgrupowej i międzygrupowej.

[Kandula, 2015; 2016]. Rosnąca koncentracja dochodów gmin może się stać poważnym zagrożeniem nie tylko dla dobrobytu, ale i dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców [Frejtag i Sieradzka, 2014]. Brak spójności gospodarczej województw, a zwłaszcza ogromne zróżnicowanie w wytwarzaniu PKB, wpływa na poziom dochodów i jakość życia. Także w tym przypadku rodzą się pytania: jaki jest poziom tolerowanych dysproporcji (rozpiętości) dochodowych? Od jakiego poziomu stają się one destrukcyjne społecznie, nieusprawiedliwione, skazując wiele gmin na peryferyjność? Czy potrzebne jest forsowanie polityki prorównościowej, zwłaszcza w sytuacji, gdy bogata część gmin ma wiele materialnych środków i narzędzi do skutecznego podporządkowania instytucji politycznych i prawnych swojej woli i ich grupowym interesom?

Oczekiwanymi efektami zmniejszenia dysproporcji mogą się stać: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapobieganie migracji zarobkowej, zapobieganie marginalizacji niektórych obszarów, zapewnienie równomiernego dostępu do usług edukacyjnych i w ochronie zdrowia, usprawnianie systemu instytucjonalnego, osiągnięcie spójności/kohezji społeczno-ekonomicznej.

Za determinanty zróżnicowania potencjału gospodarczego i finansowego gmin można uznać m.in.: poziom infrastruktury ekonomicznej i społecznej, wielkość odziedziczonych zasobów materialnych: budynków mieszkalnych i budowli, obiektów infrastruktury technicznej i społecznej, przedsiębiorstw itp., potencjał gospodarczy, atrakcyjność położenia (teren i korzyści lokalizacji), dostępne zasoby naturalne (ich ilość i jakość), poziom kapitału ludzkiego (wykształcenie, umiejętności, motywacje), potrzeby społeczności lokalnej, głębokość rynku lokalnego i rynków zewnętrznych, poziom nauki, techniki i kultury, czynniki społeczno-kulturowe, dostęp do infrastruktury transportowej, teleinformatycznej i usług publicznych.

Gminy posiadają swój unikalny zestaw warunków lokalnych, które zmniejszają albo zwiększają ich potencjał rozwojowy, z których najważniejszym jest poziom wydatków inwestycyjnych. Inwestycje gmin to wydatki poniesione na powiększenie dóbr materialnych i niematerialnych związanych z realizacją ustawowych zadań. Bez inwestowania nie jest możliwe dokonywanie zmian i sprawne funkcjonowanie gmin w dłuższym okresie. Inwestycje często stają się głównym czynnikiem ich rozwoju. Występowanie braków w infrastrukturze lokalnej powinno stanowić podstawową przesłankę podejmowania inwestycji w gminach.

4. Empiryczna ocena dysproporcji wydatków inwestycyjnych

Autor, wybierając z licznego grona mierników nierównomierności rozkładu jedynie współczynnik Giniego, starał się ocenić poziom dysproporcji zrealizowanej skłonności do inwestowania JST województwa śląskiego: 19 miast na prawach powiatu, 30 małych miast, 22 miast-gmin, 96 gmin wiejskich i 17 powiatów ziemskich. Okres badania (lata 2006-2015) jest wystarczająco długi, by poznać tendencje kształtowania się poziomu zróżnicowania poniesionych wydatków majątkowych i przekonać się, czy zróżnicowanie jest zanikowe, nasilające się czy też stabilne [Czempas, 2006; 2007; 2012a; 2012b; 2013]. Jest to zarazem okres pełnej przynależności Polski do Unii Europejskiej, a wraz z tym możliwości korzystania ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Oprócz oceny dysproporcji nakładów inwestycyjnych w poszczególnych grupach gmin zbadano również poziom koncentracji takich zasadniczych czynników świadczących o ich kondycji finansowej, jak dochody ogółem (suma dochodów własnych, subwencji i dotacji) oraz dochody własne². Zarówno dochody własne, jak też łączne dochody można uznać za główne determinanty skłonności do inwestowania. Zdaniem autora te dwie kategorie ekonomiczne przesądzają o sytuacji finansowej JST. Natomiast faktyczna, a nie tylko postulowana, skłonność do inwestowania jest mierzona poziomem wydatków majątkowych. Skłonność do inwestowania to zjawisko polegające na ograniczaniu przez gminę wydatków bieżących w celu powiększenia jej trwałych zasobów materialnych w przyszłości. Powiększenie przyszłych zasobów będzie zatem korzyścią uzyskaną przez wspólnotę lokalną. Postulowana i oczekiwana skłonność do inwestowania będzie tym większa, im większa jest spodziewana korzyść wspólnoty z odłożenia lub zaniechania bieżącej, szeroko rozumianej konsumpcji.

Zakres i skala przyjętych do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych determinuje potrzeby finansowe. Zasoby finansowe stanowią podstawę realizacji zadań publicznych i zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców; to one rozstrzegają o warunkach gospodarczego rozwoju lokalnego. Im wyższy jest stopień samodzielności finansowej, tym większe są możliwości gmin w zakresie finansowania wydatków inwestycyjnych z własnych środków, a jednocześnie skala realizowanych inwestycji. Dochody własne mogą być przeznaczone na dowolne zadania inwestycyjne, zazwyczaj stanowią one jednak tylko część źródeł ich finansowania. Gminy posiadają pełną swobodę w ich wydatkowaniu.

² Interesujące propozycje dotyczące wyboru zmiennych odwołujących się do wydatkowej i dochodowej strony budżetów samorządowych przy ocenie ich kondycji finansowej zaproponował Skica [2011].

Ograniczoność środków z tego tytułu oraz wysoki stopień wrażliwości na zmiany koniunktury sprawiają, że niezbędne jest poszukiwanie innych źródeł finansowania, np. w formie subwencji lub dotacji. Poziom subwencji regulują odpowiednie procedury prawne, co sprawia, że to źródło finansowania nie odgrywa praktycznie żadnej roli, ponadto jest ono niestabilne, gdy rozważa się wieloletnie projekty inwestycyjne [Kik, 2016; Filipiak, 2008; Hajdys, 2007; Patrzalek, 2010; Ziolo, 2012].

W przypadku dotacji należy pamiętać, że ich przeznaczenie, według ustawy o finansach publicznych, musi być zgodne ze wskazanym celem, a one same podlegają procedurom szczegółowego rozliczenia. Tym samym stają się mało elastycznym źródłem finansowania ze względu na ten zawężony, ściśle określony cel. Pozyskane z tego tytułu kwoty mogą w całości lub w znacznej części finansować zadania inwestycyjne.

Projekty inwestycyjne, które mogą uzyskiwać współfinansowanie ze środków unijnych, muszą realizować cele polityki wspólnotowej, a także cele ustalone w krajowych dokumentach programowych zatwierdzonych przez Komisję Europejską. Ograniczenia w stosowaniu tych środków wynikają z konieczności posiadania wkładu własnego i licznych wymogów proceduralnych. Zwraca się również uwagę na niestabilny system określania tzw. kosztów kwalifikowanych, czyli możliwych do refundacji z funduszy unijnych [Kik, 2016, s. 103].

W tym kontekście ważnym zadaniem polityki inwestycyjnej jest wybór źródeł i metod finansowania w celu pokrycia zapotrzebowania na środki pieniężne. JST funkcjonujące w jednakowych uwarunkowania prawnych posiadają takie same instrumenty polityki inwestycyjnej. Jednak z uwagi na odmienne warunki otoczenia, odmienne i ograniczone są możliwości wykorzystania instrumentów tej polityki. Zmienna jest również hierarchia priorytetów władz samorządowych w zakresie inwestycji, a główne kierunki inwestowania różnią się w zależności od typu i wielkości jednostki. L. Patrzalek wskazuje na różne rodzaje uwarunkowań związanych z otoczeniem, w jakim funkcjonuje gmina. Wyróżnia on m.in. uwarunkowania wynikające z sytuacji gmin, ze specyfiki źródeł finansowania, z charakteru inwestycji i zachowań behawioralnych [Patrzalek, 2010].

5. Otrzymane wyniki i wnioski szczegółowe

Wyniki badań przedstawiono w tabelach 1 i 2. Zrezygnowano w nich z przedstawiania danych źródłowych.

Tabela 1. Współczynniki Giniego dla dochodów i wydatków majątkowych

Lp.		Współczynniki Giniego									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Dochody ogółem										
1	Powiaty ziemskie	0,215	0,228	0,219	0,220	0,209	0,202	0,185	0,180	0,186	0,190
2	Miasta na prawach powiatu	0,306	0,295	0,288	0,315	0,297	0,293	0,292	0,309	0,320	0,324
3	Małe miasta	0,343	0,359	0,371	0,376	0,364	0,347	0,345	0,342	0,357	0,357
4	Miasta-gminy wiejskie	0,336	0,366	0,365	0,341	0,334	0,331	0,337	0,346	0,350	0,342
5	Gminy wiejskie	0,248	0,246	0,252	0,246	0,242	0,239	0,229	0,234	0,232	0,234
	Minimum	0,215	0,228	0,219	0,220	0,209	0,202	0,185	0,180	0,186	0,190
	Maksimum	0,343	0,366	0,371	0,376	0,364	0,347	0,345	0,346	0,357	0,357
	Minimum-maksimum	0,128	0,138	0,152	0,156	0,155	0,145	0,160	0,166	0,171	0,167
	Maksimum/minimum	1,59	1,60	1,70	1,71	1,74	1,72	1,86	1,92	1,92	1,88
	Dochody własne										
6	Powiaty ziemskie	0,205	0,208	0,211	0,195	0,170	0,180	0,178	0,184	0,184	0,184
7	Miasta na prawach powiatu	0,316	0,312	0,301	0,330	0,311	0,311	0,305	0,312	0,321	0,331
8	Małe miasta	0,358	0,367	0,387	0,392	0,375	0,360	0,366	0,355	0,368	0,364
9	Miasta-gminy wiejskie	0,429	0,463	0,463	0,461	0,429	0,415	0,424	0,429	0,426	0,408
10	Gminy wiejskie	0,322	0,328	0,334	0,332	0,319	0,325	0,295	0,290	0,288	0,290
	Minimum	0,205	0,208	0,211	0,195	0,170	0,180	0,178	0,184	0,184	0,184
	Maksimum	0,429	0,463	0,463	0,461	0,429	0,415	0,424	0,429	0,426	0,408
	Minimum-maksimum	0,224	0,255	0,253	0,266	0,258	0,235	0,246	0,245	0,242	0,224
	Maksimum/minimum	2,10	2,22	2,20	2,36	2,52	2,31	2,39	2,33	2,32	2,22
	Wydatki majątkowe										
11	Powiaty ziemskie	0,271	0,377	0,352	0,342	0,327	0,334	0,329	0,326	0,282	0,374
12	Miasta na prawach powiatu	0,460	0,417	0,398	0,486	0,434	0,400	0,413	0,535	0,550	0,479
13	Małe miasta	0,390	0,431	0,526	0,486	0,405	0,453	0,382	0,386	0,385	0,475
14	Miasta-gminy wiejskie	0,423	0,556	0,598	0,460	0,290	0,304	0,299	0,361	0,341	0,353
15	Gminy wiejskie	0,454	0,464	0,402	0,380	0,340	0,360	0,369	0,446	0,398	0,376
	Minimum	0,271	0,377	0,352	0,342	0,290	0,304	0,299	0,326	0,282	0,353
	Maksimum	0,460	0,556	0,598	0,486	0,434	0,453	0,413	0,535	0,550	0,479
	Minimum-maksimum	0,189	0,179	0,246	0,144	0,144	0,148	0,114	0,209	0,268	0,126
	Maksimum/minimum	1,70	1,48	1,70	1,42	1,50	1,49	1,38	1,64	1,95	1,36

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych z RIO w Katowicach.

Tabela 2. Miary statystyczne dla współczynników Giniego

Lp.		Miary statystyczne									
		Średnia	Odch. standardowe	Wsp. zmienności	Minimum	Maksimum	Max/min	Max/min	Nachylenie	Odcięta	Wsp. determinacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Dochody ogółem										
1	Powiaty ziemskie	0,203	0,016	7,95	0,180	0,228	0,048	1,27	-0,005	0,231	0,78
2	Miasta na prawach powiatu	0,304	0,012	3,94	0,288	0,324	0,036	1,13	0,002	0,292	0,29
3	Małe miasta	0,356	0,011	3,15	0,342	0,376	0,034	1,10	-0,001	0,361	0,05
4	Miasta-gminy wiejskie	0,345	0,012	3,38	0,331	0,366	0,035	1,11	-0,001	0,350	0,06
5	Gminy wiejskie	0,240	0,007	2,99	0,229	0,252	0,023	1,10	-0,002	0,252	0,74
	Minimum	0,203	0,007	2,99	0,180	0,228	0,023	1,10	-0,005	0,231	
	Maksimum	0,356	0,016	7,95	0,342	0,376	0,048	1,27	0,002	0,361	

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Maksimum-minimum	0,153	0,009	4,96	0,162	0,148	0,025	0,17	0,007	0,130	
	Maksimum/minimum	1,75	2,25	2,66	1,90	1,65	2,13	1,15	-0,46	1,56	
	Dochody własne										
6	Powiaty ziemskie	0,190	0,013	6,97	0,170	0,211	0,040	1,24	-0,003	0,208	0,49
7	Miasta na prawach powiatu	0,315	0,009	2,96	0,301	0,331	0,030	1,10	0,001	0,309	0,11
8	Małe miasta	0,369	0,011	3,11	0,355	0,392	0,037	1,10	-0,001	0,376	0,08
9	Miasta-gminy wiejskie	0,435	0,019	4,46	0,408	0,463	0,056	1,14	-0,005	0,460	0,45
10	Gminy wiejskie	0,312	0,018	5,85	0,288	0,334	0,046	1,16	-0,005	0,342	0,73
	Minimum	0,190	0,009	2,96	0,170	0,211	0,030	1,10	-0,005	0,208	
	Maksimum	0,435	0,019	6,97	0,408	0,463	0,056	1,24	0,001	0,460	
	Maksimum-minimum	0,245	0,010	4,01	0,237	0,253	0,026	0,14	0,007	0,252	
	Maksimum/minimum	2,29	2,08	2,36	2,39	2,20	1,88	1,13	-0,20	2,21	
	Wydatki majątkowe										
11	Powiaty ziemskie	0,331	0,033	9,83	0,271	0,377	0,106	1,39	0,001	0,328	0,00
12	Miasta na prawach powiatu	0,457	0,052	11,33	0,398	0,550	0,152	1,38	0,009	0,406	0,27
13	Małe miasta	0,432	0,048	11,18	0,382	0,526	0,143	1,37	-0,003	0,449	0,03
14	Miasta-gminy wiejskie	0,398	0,103	25,91	0,290	0,598	0,309	2,07	-0,023	0,525	0,41
15	Gminy wiejskie	0,399	0,040	10,09	0,340	0,464	0,123	1,36	-0,006	0,431	0,17
	Minimum	0,331	0,033	9,83	0,271	0,377	0,106	1,36	-0,023	0,328	
	Maksimum	0,457	0,103	25,91	0,398	0,598	0,309	2,07	0,009	0,525	
	Maksimum-minimum	0,126	0,071	16,08	0,127	0,221	0,203	0,70	0,032	0,197	
	Maksimum/minimum	1,38	3,17	2,64	1,47	1,59	2,92	1,52	-0,40	1,60	

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych z RIO w Katowicach.

5.1. Dochody ogółem

Powiaty ziemskie oraz gminy wiejskie są tymi JST, dla których łączne dochody charakteryzują się najmniejszym poziomem dysproporcji – współczynniki G przyjmowały wielkości z przedziału (0,180-0,250). Powszechnie uważa się, że takie wartości świadczą o względnie równomiernym rozkładzie dochodów.

Nieco wyższe, ale bardzo podobne do siebie współczynniki G odnotowano dla pozostałych podmiotów: miast na prawach powiatu, małych miast i gmin miejsko-wiejskich – były one rzędu 0,350, przy czym najbardziej wyrównany poziom wystąpił w grupie miast-powiatów grodzkich, a najmniej w małych miastach. Wyniki te świadczą o stosunkowo niewielkich dysproporcjach w tych segmentach JST. Najwyższe poziomy współczynnika G w czterech grupach JST były zaledwie o kilkanaście procent wyższe od najniższego odnotowanego w kolejnych latach. Tylko w przypadku powiatów ziemskich najwyższa wielkość 0,228 (w 2007 r.) była o 27 proc. wyższa od poziomu najniższego z 2013 r., równego zaledwie 0,180. O bardzo małym zdywersyfikowaniu miernika G

świadczą również otrzymane dla nich współczynniki zmienności rzędu zaledwie 3-4 proc. Jedynie w przypadku powiatów ziemskich ta względna miara rozproszenia jest dwukrotnie wyższa.

Należy też odnotować fakt, że we wszystkich pięciu rodzajach JST wielkości wskaźnika Giniego stopniowo się zmniejszały, o czym świadczą liczby w kolumnie 12. tabeli 2. Jednakże tylko dla powiatów ziemskich oraz gmin wiejskich tempo spadku należy uznać za statystycznie istotne – współczynniki determinacji, jako kwadraty współczynnika korelacji, były istotnie wyższe od wartości progowej dla współczynnika Pearsona równej 0,63, a tym samym dla jego kwadratu równego 0,40³. W pozostałych dwóch przypadkach zmiany wskaźników G były nieregularne.

Z kolejnym rokiem zwiększał się iloraz największej i najmniejszej wartości współczynnika G – od 1,59 w 2006 r. do 1,92 w latach 2013 i 2014. W każdym z badanych lat najniższe wielkości zanotowano dla powiatów ziemskich, a najwyższe w małych miastach lub gminach miejsko-wiejskich. Warto również zauważyć, że w miastach na prawach powiatu, począwszy od 2012 r., systematycznie przyrasta wielkość G – z 0,292 do 0,324. Najwyższe zmiany dla dwóch sąsiednich lat były rzędu 8-9 proc. – w przypadku miast na prawach powiatu współczynnik G w 2009 r. był wyższy o 9,20 proc. względem okresu poprzedniego, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich najwyższy wzrost odnotowano w 2007 r. względem 2006 – o 8,76 proc.

5.2. Dochody własne

Z analizy zmian wartości G wynika, że największe dysproporcje wystąpiły w grupie 22 gmin o statusie miejsko-wiejskim – ich średnia wielkość jest równa 0,435, ponad dwukrotnie więcej niż w zbiorze 17 powiatów ziemskich. Taki wynik jest już interpretowany jako dowód na duże dysproporcje – w tym przypadku dochodowe. Począwszy od 2012 r., powoli wzrastają wartości omawianego miernika dysproporcji w grupie miast na prawach powiatu – z 0,305 do 0,331. Wskaźniki Giniego obliczone dla dochodów własnych najwyższe poziomy osiągały w latach 2007-2009, i to dla wszystkich wyodrębnionych grup JST, z wyjątkiem miast na prawach powiatu, by następnie spadać. O ile w grupie powiatów ziemskich, gmin wiejskich i miejsko-wiejskich te spadki są statystycznie istotne, o tyle w przypadku dużych miast oraz małych miast zmiany są nieregularne, a skala tej nieregularności jest jednak niewielka, co jest widoczne

³ $t_{\alpha} = 0,05$ odczytane z tablic rozkładu Studenta jest równe 2,206.

w wartościach współczynników zmienności obliczanych dla całego dziesięciolecia. Porównując przebieg zmienności współczynnika G, nietrudno dostrzec ich bardzo silne podobieństwo.

5.3. Wydatki majątkowe

Zupełnie inne są trajektorie zmian współczynników G obliczonych dla wydatków majątkowych – tylko dla powiatów ziemskich można mówić o względnie regularnych zmianach. Wydatki ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego na inwestycje są tym czynnikiem, który wskazuje na wysoki poziom rozwarstwienia – wskaźniki nierównomierności Giniego w niektórych latach dochodzą nawet do 0,598 (gminy miejsko-wiejskie w 2008 r.), co w piśmiennictwie jest uznawane za przejaw bardzo dużych kontrastów, czyli dużego rozwarstwienia. Porównanie średnich wielkości wskaźników dla każdej grupy jednostek samorządu terytorialnego w przekroju wszystkich dziesięciu lat dowodzi zbliżonych, choć znacznie wyższych niż w przypadku obydwu rodzajów dochodów, poziomów kontrastu w skłonności do inwestowania – przyjęte do analizy wskaźniki osiągnęły średnie z przedziału (0,331-0,457).

O znacznie większej zmienności międzyokresowej niż w przypadku dochodów świadczą także współczynniki zmienności, które są już dwucyfrowe, a najwyższy, dla gmin miejsko-wiejskich, osiągnął wielkość 25,91%. Taka duża nieregularność zmian w czasie wskaźników mierzących dysproporcje utrudnia interpretację wyników. Trudno stwierdzić, czy w którejś kategorii JST następuje trwale zmniejszanie lub zwiększenie nierówności, co istotnie wpływa na stopień międzygminnej spójności. Niewątpliwie takie wyraźne wzrosty, a następnie niespodziewane spadki mają związek z realizacją przez poszczególne gminy, głównie miasta na prawach powiatu, małe miasta i gminy miejsko-wiejskie, dużych i kosztownych projektów inwestycyjnych, czasem o zasięgu ponadlokalnym, na których sfinansowanie pozyskano nie tylko dotacje z budżetu państwa, ale także środki z budżetu Unii Europejskiej.

6. Wnioski ogólne

1. Wszelkie mierniki, które są wykorzystywane do zbadania agregatów liczących od kilkunastu do prawie stu gmin, dają jedynie syntetyczny obraz zachowań tworzących go jednostek – pomijają jednak wiele specyficznych i szczegółowych informacji o analizowanej zbiorowości.

2. Obliczone wielkości współczynników G świadczą o tym, że zmiany poziomu dysproporcji w wysokości środków, jakimi dysponują JST, a które mogą przeznaczyć na inwestycje, są bardzo powolne.
3. Takie niezmiennie w czasie różnice w zakresie potencjału finansowego i możliwości inwestycyjnych świadczą o niskiej efektywności dotychczas stosowanych narzędzi i przedsięwzięć, których celem było łagodzenie międzygminnych nierówności.
4. Zbyt silna koncentracja wydatków majątkowych w niewielkiej liczbie gmin najczęściej prowadzi do niskiego poziomu rozwoju infrastruktury w pozostałych gminach, co bez wątpienia jest barierą wzrostu ich konkurencyjności i prowadzi do marginalizacji niektórych obszarów, stanowiąc zagrożenie wykluczeniem społecznym ich mieszkańców.
5. Zwiększenie ich konkurencyjności, będącej istotnym czynnikiem poprawy jakości życia i zamożności mieszkańców, wymaga wdrożenia skutecznego programu inwestowania w infrastrukturę ekonomiczną – gminy o lepszym poziomie rozwoju infrastruktury ekonomicznej charakteryzują się wyższą konkurencyjnością.
6. Skutki nierówności międzygminnych mogą zakłócać harmonijne funkcjonowanie państwa i stać się jedną z przyczyn napięć pomiędzy samorządami.
7. Państwo, którego zadaniem jest dbanie o dobrostan społeczny całej wspólnoty narodowej, ma instrumenty, którymi powinno korygować rozkład dochodu, a w ślad za tym możliwości sfinansowania przedsięwziętych zadań inwestycyjnych.
8. Można sobie wyobrazić sytuację, gdy w ślad za przewagą ekonomiczną bogatszych gmin idzie pełna niebezpieczeństw faktyczna ich władza nad resztą samorządów.
9. Nierówności w każdym ujęciu, także terytorialnym, są zjawiskiem o wysoce zróżnicowanych przyczynach i skutkach – jedne są przyczynami, inne skutkami procesów rozwojowych. Ważnym, lecz trudnym problemem jest zidentyfikowanie przyczyn zaobserwowanych dysproporcji, przyczyn o charakterze nie tylko ekonomicznym, ale również społecznym, techniczno-technologicznym i środowiskowym.
10. Małe gminy, w których jeszcze dzisiaj dominuje przemysł górniczy, powinny pracować nad poprawą swojej atrakcyjności dla potencjalnego inwestora. Powinny poszukiwać możliwości rozbudowy swojej pozycji konkurencyjnej. Innymi słowy, powinny one budować swoją przyszłość na czymś, co stworzy nowe możliwości niezwiązane z działalnością typowo monokulturową.

11. Głównymi liniami podziału są nierówności w rozwoju dużych aglomeracji miejskich i pozostałych terenów (zarówno wiejskich, jak i małych miast). Różnice między instytucjonalnym rozwojem aglomeracji miejskich a mniejszymi jednostkami wynikają z przewagi konkurencyjnej miast skupiających czynniki umożliwiające rozwój gospodarki opartej na wiedzy, innowacji i wysokiej technologii. Innymi czynnikami są: wykwalifikowana siła robocza, kapitał społeczny czy oferta kulturalna. Tereny wiejskie i małomiasteczkowe konkurują przede wszystkim niskimi kosztami pracy [Bartak, 2014].

Podsumowanie

Pisząc o dysproporcjach, warto zwrócić uwagę na spostrzeżenie Piketty'ego zawarte w kilku miejscach „Kapitału w XXI wieku”: o stopniu koncentracji bogactwa decydują nie tylko zyski z kapitałów, ale też to, co odziedziczono. Dla autora niniejszego tekstu „odziedziczony zasób bogactwa” jest tym czynnikiem, który niewątpliwie wywiera istotny wpływ na kondycję finansową każdej JST. Trudno jednak ocenić, w jakim zakresie istniejące nierówności w dochodach mają swoje źródło w zróżnicowanych wpływach podatkowych do budżetu, a jakie są efektem korzystania z tego, co pozostawiły swoim następcom poprzednie pokolenia. Z analiz zróżnicowania dochodów dużych miast na prawach powiatu województwa śląskiego prowadzonych przez wiele lat wynika, że względnie nieduże dysproporcje w ich sytuacji dochodowej, potwierdzone otrzymanymi wartościami G , mogą być w znacznym stopniu efektem odziedziczenia przez stare śląskie miasta (Piekary Śląskie, Bytom, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Zabrze, Mysłowice, Chorzów) pokaźnego majątku przemysłowego lub komunalnego, dzisiaj często przestarzałego, ale ciągle jeszcze dostarczającego dochodów w postaci wpływów z podatków od nieruchomości, dochodów ze sprzedaży, najmu, dzierżawy lub opłaty skarbowej, udziałów w PIT mieszkańców tych dużych, niegdyś bardzo zasobnych miast [Czempas, 2013]. Czynniki historyczne, instytucjonalne i polityczne sprawiły, że tempo rozwoju poszczególnych części województwa było różne.

Z wykonanych badań wynika, że województwo śląskie to siatka splecionych, lecz rywalizujących podmiotów o odmiennych fazach rozwoju, a sama konurbacja górnośląska stała się mozaiką ośrodków miejskich o różnej prędkości z pogłębiającymi się różnicami, bo, to już wiadomo, żaden fundusz spójności nie zagwarantuje równomiernego rozwoju – większym beneficjentem środków

prorozwojowych będzie ten, kto ma nadwyżki, które mogą posłużyć jako niezbędny wkład własny.

Konkludując, rozwarstwieniu kondycji finansowej towarzyszy rozwarstwienie inwestycyjne i widoczna polaryzacja potencjału inwestycyjnego. Gminy, które go zredukowały lub w których go zredukowano, odgrywają coraz mniejszą rolę w gremiach decyzyjnych. Związek równych w swojej suwerenności gmin zaczyna przypominać zhierarchizowaną strukturę podobną do modelu koncentrycznych kręgów, w którym bogaci, a nie dawne przemysłowe centrum, cieszą się największym stopniem suwerenności, zaś finansowe peryferia – najmniejszym. Jedni wygrywają, podczas gdy inni przegrywają swój czas i szanse.

Każda JST musi sobie poradzić z nowymi ograniczeniami rozwojowymi. Same muszą zdiagnozować potencjalne źródła swoich sukcesów i porażek, wskazać główne czynniki niezbędne do bezpiecznego funkcjonowania, ustalić hierarchię inwestycyjnych priorytetów, na nowo przeanalizować swoje relacje ekonomiczne oraz społeczne i wypracować taki *modus vivendi* z szerokim otoczeniem, który zapewni im rozwój, by nie zostały skazane na peryferyjność lub cywilizacyjną degradację.

Te bardzo wolno zmniejszające się wskaźniki Giniego wskazują na utrwalanie się dysproporcji w wydatkowaniu środków na inwestycje, a także na osłabienie tempa powiększania się przestrzennego zróżnicowania dochodowej strony budżetów JST. Widoczne są efekty rządowej polityki redystrybucyjnej, która, poprzez subwencje i dotacje, spłaszcza dysproporcje w dochodach. Transfery redystrybucyjne okazują się skutecznym instrumentem dla łagodzenia/niwelacji nierówności.

Literatura

- Bartak J. (2014), *Uwarunkowania redukcji nierówności dochodowych w Polsce*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, nr 37(1).
- Беновська Л.Я., Павлова Л.О. (2014), *Методичні підходи до оцінки конвергентного розвитку регіонів*, Луцьк «ВОЛИНЬПОЛІГРАФ»ТМ.
- Bochniak A., Wesołowska-Janczarek M., Pietruszewski S. (2004), *Porównanie współczynników Giniego jako metoda określenia wpływu stymulacji nasion polem magnetycznym na modul sprężystości źdźbeł zbóż*, „Acta Scientiarum Polonorum, Technica Agraria”, nr 3(1-2).
- Chybalski F. (2005), *Miary charakteryzujące zmiany na rynku OFE*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 12.

- Czempas J. (2006), *Sytuacja dochodowa gmin i ich skłonność do inwestowania na przykładzie miast-powiatów grodzkich woj. śląskiego* [w:] A. Nalepka (red.), *Inwestycje i nieruchomości*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków.
- Czempas J. (2007), *Zmiany skłonności do inwestowania i zasobności dochodowej gmin wielkomiejskich woj. śląskiego w latach 1999-2005* [w:] L. Patrzalek (red.), *Stan i kierunki rozwoju finansów samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań-Wrocław.
- Czempas J. (2008), *Dochody własne gmin i ich skłonność do inwestowania na przykładzie wybranych gmin woj. śląskiego w latach 1999-2005* [w:] Z. Strzelecki (red.), *Samorząd terytorialny w Polsce – szanse rozwoju regionalnego i lokalnego w warunkach Unii Europejskiej*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.
- Czempas J. (2012), *Współczynnik koncentracji k jako miara zróżnicowania dochodów i inwestycji gmin* [w:] *Metody ilościowe w badaniach ekonomicznych*, tom XIII/1.
- Czempas J. (2012), *Zastosowanie miernika rozwoju do oceny możliwości inwestowania miast na prawach powiatu województwa śląskiego*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 104.
- Czempas J. (2013), *Skłonność do inwestowania w jednostkach samorządu terytorialnego. Ujęcie ilościowe na przykładzie miast na prawach powiatu województwa śląskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice.
- Filipiak B. (2008), *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa.
- Frejtag-Mika E., Sieradzka K. (2014), *Niestabilność finansowa i rozwojowa regionów a dobrobyt społeczeństw lokalnych*, „Ekonomia i Zarządzanie”, t. 6, nr 4, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej.
- Hadaj M. (2017), *Wyszcigi odrzuconych*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 27-29 stycznia 2017, nr 19(4418).
- Hajdys D. (2007), *Źródła finansowania inwestycji infrastrukturalnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne”, nr 10.
- Heller J. (2009), *Interwencjonizm państwowy w kształtowaniu międzyregionalnych dysproporcji w rozwoju gospodarczym obszarów wiejskich w Polsce*, *Roczniki Nauk Rolniczych Seria G*, t. 96, z. 4.
- Herczyński J., Siwińska-Gorzela J. (2012), *Administracyjna waga wiejska w algorytmie podziału subwencji oświatowej*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa.
- Jarosz M., Kozak M.W. (2015), *Eksplozja nierówności?* Oficyna Naukowa, Warszawa.
- Jeż R. (2014), *Metody proxy wykorzystywane w analizie nierównomiernego rozkładu dochodów – ujęcie teoretyczne*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 179.
- Kańduła S. (2015), *Refleksje nad zasadnością oraz efektami wyrównywania międzygminnych nierówności dochodowych (na przykładzie gmin regionu północno-*

- zachodniego) [w:] B. Ślusarz, M.A. Paszkowicz (red.), *Nierówności społeczne a rozwój gospodarczy (Zeszyt streszczeń)*, PTE, Zielona Góra.
- Kańduła S. (2016), *Międzygminne nierówności dochodowe i efekty ich wyrównywania (na przykładzie gmin województwa lubuskiego)* [w:] M.A. Paszkowicz, B. Ślusarz (red.), *Nierówności społeczne a rozwój gospodarczy*, z. 4, PTE, Zielona Góra.
- Kik I. (2016), *Źródła finansowania inwestycji gmin i uwarunkowania ich wyboru na przykładzie gmin województwa małopolskiego*, Kraków (maszynopis rozprawy doktorskiej).
- Kola-Bezka M. (2012), *Wielowymiarowa analiza porównawcza jako narzędzie zarządzania regionem na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae”, Rok 16, nr 2, Wydział Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Zarządzanie i Finanse.
- Kołodko G.W. (2013), *Wędrujący świat*, Wydawnictwo Prószyński i Spółka, Warszawa.
- Kot M.S., Małowski A., Węgrzecki A., red. (2004), *Dobrobyt społeczny, nierówności i sprawiedliwość dystrybucyjna*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków.
- Kukuła K., Strojny J. (2006), *Próba oceny kierunków i tempa zmian infrastruktury transportowej w krajach nowo przyjętych i aspirujących do Unii Europejskiej*, „Badania Operacyjne i Decyzje”, nr 3-4.
- Kumor P. (2010), *Analiza wpływu nierówności płac na wzrost gospodarczy z wykorzystaniem funkcji asymetrycznej*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 3.
- Kurowska A. (2011), *Dynamika nierówności dochodowych w Polsce na tle innych krajów – najważniejsze wnioski z badań i statystyk*, Analizy Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, nr 2.
- Malinowski G.M. (2016), *Nierówności i wzrost gospodarczy. Sojusznicy czy wrogowie*, WN PWN, Warszawa.
- Mussard S., Seyte F., Terraza M. (2002), *Une Analyse des inegalites salariales en Languedoc-Roussillon en 1996* [w:] Decomposition de l'indicateur de Gini et des mesures derivees de l'entropie, Document de travail nr 2002-24, LAMETA, Conseil Regional de Languedoc-Roussillon.
- Pałka E., Brambert P. (2013), *Syntetyczna ocena predyspozycji obszarów wiejskich do rozwoju agroturystyki w świetle metody wzorca rozwoju Hellwiga na przykładzie regionu gór świętokrzyskich*, „Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich”, nr 3(IV), Polska Akademia Nauk, Oddział w Krakowie.
- Panek T. (2014), *Ubóstwo i wykluczenie społeczne* [w:] T. Panek (red.), *Statystyka społeczna*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Patrzalek L. (2010), *Kryteria wyboru i uwarunkowania wykorzystania zwrotnych źródeł finansowania jednostki samorządu terytorialnego* [w:] L. Patrzalek (red.), *Gospodarka finansowa jednostki samorządu terytorialnego. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.
- Peters R. (2003), *Etude de quelques indicateurs d'inegalite*, Division statistique et documentation. Administration fiscale des contributions, Berne.

- Raczkowska M. (2015), *Nierówności dochodowe w Polsce*, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania”, nr 41, t. 2, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin.
- Radziukiewicz M. (2006), *Nierówności dochodowe gospodarstw domowych*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 10.
- Salamaga M. (2009), *Specjalizacja inwestycyjna województw*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 1.
- Sączewska-Piotrowska A. (2005), *Nierówności dochodowe gospodarstw domowych*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 6.
- Skica T. (2011), *Wykorzystanie struktury budżetu gminy w ocenie potencjału jednostki samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny”, nr 3.
- Steczkowski J., Zeliaś A. (1981), *Statystyczne metody analizy cech jakościowych*, PWE, Warszawa.
- Stiglitz J.E. (2013), *Ekonomia sektora publicznego*, WN PWN, Warszawa.
- Strahl D. (2000), *Systemowa i operacyjna miara konkurencyjności sektora bankowego*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 883, Wrocław.
- Strojny J. (2012), *Konkurencyjność międzynarodowa rolnictwa krajów UE – konwergencja czy dywergencja?* „Metody Ilościowe w Badaniach Ekonomicznych”, t. XIII/1.
- Вахович І.М., Табалова О.Є. (2012), *Регіональні асиметрії сталого розвитку України: діагностика та механізми вирівнювання* Луцьк «ВОЛИНЬПОЛІГРАФ»ТМ.
- Woś R. (2017), *Wyścig do ucha prezesa*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 27-29 stycznia 2017, nr 19(4418).
- Wójcik-Żołądek M. (2013), *Nierówności społeczne w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych, nr 20(157), Zagadnienia Społeczno-Gospodarcze.
- Wyżnikiewicz B. (1987), *Zmiany strukturalne w gospodarce. Prawidłowości i ograniczenia*, PWE, Warszawa.
- Zioło M. (2012), *Modelowanie źródeł finansowania inwestycji komunalnych a efektywność wydatków publicznych*, CeDeWu, Warszawa.
- Zwiech P. (2013), *Nierówności dochodowe w państwach europejskich – analiza przy wykorzystaniu współczynnika Giniego*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 145.

**INCOME DISPARITIES AND THE INCLINATION TO INVEST
(MUNICIPALITIES AND DISTRICTS
OF THE PROVINCE OF SILESIA)**

Summary: The article attempts to assess the degree of differentiation of municipalities and districts of the province of Silesia. As a measure of disproportion is used Gini coefficient. Based on data from the years 2006-2015 author demonstrated that only in the

case of expenditure for investments we can talk about the big contrasts between the different municipalities.

Keywords: municipalities, income disparity, the Gini's coefficient.